

بررسی مفهوم سرزندگی و عوامل ارتقاء آن در مدارس دخترانه

حمیدرضا عظمتی^۱ بهنوش رحیمی^۲ سمیه پورباقر^۳

۱- دانشیار دانشکده مهندسی معماری و شهرسازی، دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی تهران

۲- دانشجوی کارشناسی ارشد مهندسی معماری، دانشکده مهندسی معماری و شهرسازی، دانشگاه آزاد واحد تهران شمال

۳- دانشجوی دکترای معماری، دانشکده مهندسی معماری و شهرسازی، دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی تهران

behnoush.rahimi2014@gmail.com

چکیده

از میان تمامی پروژه‌های معماری که می‌بایست طراحی شوند، هیچ‌یک به اندازه طراحی مدرسه جذاب و دل‌انگیز نیست، چراکه بسیاری از فعالیت‌های مهم انسانی، آموزش و رشد در آن صورت می‌پذیرد؛ این نظریه مورد تأیید اساتید بسیاری از جمله پروفسور "لاوسون" یکی از برجسته‌ترین تئوریسین‌های معماری است که در کتاب "طراحان چگونه می‌اندیشند" نیز بر این مسئله بسیار تأکید شده است. با توجه به اینکه محیط مدرسه بستری برای رشد علمی و اجتماعی دانش آموزان است، و دستیابی به این مهم در مدارس سرزنده و پویا امکان‌پذیر است لذا لزوم شناسایی و طراحی بهینه فضای باز و بسته مدرسه در جهت ارتقاء سرزندگی در دانش آموزان بسیار مهم می‌باشد.

در پژوهش حاضر سعی بر بازشناسی مفهوم سرزندگی در محیط انسان‌ساخت و تحلیل آن با رویکردی جامع بوده است و به تحلیل محتوای نظریه‌هایی که در ارتباط با سرزندگی تدوین گردیده است، پرداخته شده است. همچنین رابطه درونی دو مؤلفه "مشخصه‌های اساسی کالبد محیط مدرسه" و "سرزندگی" در قالب سازمانی نظام‌مند برای برنامه‌ریزی و طراحی این محیط‌ها تبیین شده است. پژوهش از لحاظ هدف ازجمله تحقیقات بنیادی است و از نظر ماهیت در مجموعه پژوهش‌های کیفی قرار می‌گیرد. مطالعات صورت گرفته گویای این مطلب است که پنج عامل شاخص شامل آسایش کالبدی، کیفیت محیطی، ایمنی و امنیت، حس تعلق به فضا و مؤلفه‌های اجتماعی، ازجمله عوامل مؤثر بر سرزندگی دانش آموزان هستند. لذا در راستای نیل به مدرسه ایده آل سرزنده که در آن آموزش، رشد و تعالی انسانی صورت پذیرد، پیشنهادها و راهکارهایی بر اساس یافته‌های پژوهش ارائه شده است.

کلمات کلیدی: مدرسه دخترانه، سرزندگی، متغیرهای محیط

1. مقدمه

انسان موجودی پیچیده است که دارای انگیزش‌های مادی، روحی و معنوی گوناگون و متفاوت می‌باشد. انگیزش، نیروی هدایت‌کننده، سازمان‌دهنده ادراک و رفتار هدفمند آدمی است. در معماری مدارس نیز توجه به خواسته‌ها و نیازهای دانش آموزان الزامی است، زیرا توجه به نیازمندی‌ها از پارامترهای مؤثر تربیتی در امر آموزش و پرورش نوین به شمار می‌آیند.